DEPARTMENT OF CHILDREN, YOUTH, AND FAMILIES

Hordhaca Carruurta Baahiyaha Gaarka ah qaba Hagaha Ka qaybgalayaasha

Wadar ahaan waa 8 saacadood oo ka kooban 2 kulan oo min 2 saacadood ah ama 4 kalfadhi oo min 2 saacadood ah

Janaayo 2026

Dhamaan agabka lagu sameeyay maalgelinta Waaxda Caruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska ee Minnesota, Adeegyada Daryeelka Carruurta waxaa xuquuqdooda leh oo lagu ilaaliyay Pub. L. No. 94-553, 90 Stat. 2541.

Xuquuqaha daabacaadda iyo Xaddidaadaha Isticmaalka iyo Mas'uuliyadda

Dhamaan manhajyada ay samaysay Waaxda Caruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska ee Minnesota, Adeegyada Daryeelka Carruurta, waxaa lagu sameeyay maalgelin dadweyne. Xuquuqda daabacaadda waa la ilaaliyaa, sidaas darteedna lama soo saari karo, lama beddeli karo, lama koobiyeyn karo, lama iibin karo, ama si kale looma qaybin karo iyada oo aan la helin **ogolaansho qoraal** ah oo ka timid Waaxda Caruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska ee Minnesota. Haddii ay adeegsadaan hay'ado kale oo tababar bixiya, *Waaxda Caruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska iyo Adeegyada Daryeelka Caruurta* waa in lagu tilmaamaa inay tahay milkiilaha manhajka. Waaxda Carruurta, Dhalinyarada, iyo Qoysaska ee Minnesota ma bixiso wax dammaanad ah mana aqbasho wax mas'uuliyad ah oo ku aaddan isticmaalkeeda ama natiijooyinkeeda.

Si aad u codsato oggolaansho qoraal ah oo ku saabsan isticmaalka ama dib usoo saarista qayb kamid ah manhajkaan, iimayl u dir:
DCYF.Child.Care@state.mn.us

Qiimeynta Tababarka

Maalmo yar kaddib marka aad dhammaystirto kooraskan waxaad iimayl ka heli doontaa Develop kaas oo ku weydiinaya inaad buuxiso qiimeynta tababarka ee khadka tooska ah ee dhacdadan oo la yiraahdo Training and Trainer Evaluation Tool (TTET). Runtii waan kaaga mahadcelineynaa taladaada ku saabsan waxqabadka tababaraha, macluumaadka ku jira iyo jawiga tababarka si aan u sameyno horumar inta aan ku guda jirno. Waxaan isticmaalnaa jawaab celintaada marka aan dib u eegno koorsooyinka oo aan jadwal u sameyno bandhigyada tababarka.

Guudmarka Qaybta 1

Qaab-dhismeedka Aqoonta iyo Kartida (Knowledge and Competency Framework, KCF) ee Minnesota ee qeybaha Mowduuca Xirfadlayaasha Dhallaanka, Aagga Maadada Isku Xirka Horumarinta Carruurta (Child Development Associate, CDA)

Knowledge and Competency Framework for Early Childhood Professionals ee Minnesota iyo Qaybaha Maadada Child Development Associate (CDA) ayaa halkan lagu taxay si ay uga caawiyaan ka-qaybgalayaasha inay fahmaan xirfadaha, macluumaadka, iyo qaybaha maadada ee tababarku ka hadlayo.

- Aagga Mawduuca KCF: I. Korriinka iyo Waxbarashada Caruurta
- Aagga Mawduuca KCF: IV a. Qiimeyn, Maxsuul-ka-gaarid iyo Gaaryeelid

Sharaxaada Kooraska

Xaaladaha naafonimada kala duwan iyo baahiyaha gaarka ah ayaa sii kordhaya waxaana bixiyeyaasha daryeelkacarruurta intooda badan ay heli doonaan fursad ay ku daryeelaan carruurta baahiyaha gaarka ah qaba. Kooraskani wuxuu eegi doonaa qaar ka mid ah astaamaha muujinaya welwelka korriinka oo ay ku jiraan dabeecadaha adag iyo qaar ka mid ah cudur-sheegista ugu badan ee la arko. Koorasku wuxuu sidoo kale dib u eegi doonaa nidaamka gudbinta ee baaritaanka iyo khayraadka wax-qabadka hore (EI).

Ujeedooyinka Waxbarashada

Inta tababarkan socdo, ka qaybgalayaashu waxay:

1. Sharax istiraatiijiyadaha carruurta naafada ah si loo kordhiyo awoodda bulshada iyo shucuureed.
2. Aqoonso dhinacyada lala soconayo iyo baahiyaha soo ifbaxaya ee korriinka carruurta.
3. Sharax muhiimadda ay leedahay Kormeerka ee goobaha Daryeelka Caruurnimada hore.

Dulmarka Kulanka 1 aad

Qaybta	Waqtiga Qaybta	Fikradaha Muhiimka Ah	Xeeladaha Waxbarida	Ujeedada Waxbarashada oo la gaaray
A	30 daqiiqo	Soodhaweyn iyo Horudhac Dulmarka Shaqada U Dambaysa		
B	30 daqiiqo	Sharax muhiimadda ay leedahay Kormeerka ee goobaha Daryeelka Caruurnimada hore.	Dooda Kooxda Ballaaran Muuqaalka	1
C	30 daqiiqo	Aqoonso Hab-dhaqanka carruurta iyo waxa ay ka dhigan tahay	Dooda Kooxda Ballaaran Hawsha Koox Yar	1
D	30 daqiiqo	Aqoonso astaamaha welwelka leh ee korriinka ilmaha	Dooda Kooxda Ballaaran Lammaanin iyo Wax wadaagis	2
	Wadarta Guud ee Wakhtiga: 2 saacadood			

Dulmarka Kulanka 2aad

Qaybta	Waqtiga Qaybta	Fikradaha Muhiimka Ah	Xeeladaha Waxbarida	Ujeedada Waxbarashada oo la gaaray
A	30 daqiiqo	Sharax muhiimadda ay leeyihiin heerarka korriinka	Dooda Kooxda Ballaaran Muuqaalka	2
B	30 daqiiqo	Sharax istiraatiijiyadaha carruurta naafada ah si loo kordhiyo awoodda bulshada iyo shucuureed	Dooda Kooxda Ballaaran Lammaanin iyo Wax wadaagis	3

Qaybta	Waqtiga Qaybta	Fikradaha Muhiimka Ah	Xeeladaha Waxbarida	Ujeedada Waxbarashada oo la gaaray
C	45 daqiiqo	Qor siyaabaha loo abuuro barnaamij loo dhan yahay	Hal Abuurka Kooxda Balaaran Hawsha Koox Yar	3
D	15 daqiiqo	Dib u Eegista/Xidhitaanka Ujeeddooyinka	Milicsiga shakhsi ahaaneed	1-3
	Wadarta Guud ee Wakhtiga: 2 saacadood			

Mawduucyada la muujinayo

Eray bixinta, Shaqada U Dambaysa, Kormeerka, Hab-dhaqanka iyo Isgaarsiinta, Heerarka Korriinka, Astaamaha Welwelka leh, Isdhexgalka

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Liiska Eray-bixinta

Cilada feejignaan-la'aanta/firfircoonida xad-dhaafka ah ama ADHD - waa xanuun raaga, sidaas darteedna carruurtu waxay la kulmi karaan caqabado joogto ah oo ay ku jiraan inaysan waxba diiradda saari karin, ficil-kadhac, iyo dhaqdhaqaaq xad-dhaaf ah.

Isdhexgalka Dhallaanka Hore - Isdhexgalka carruurnimada hore wuxuu ka kooban yahay qiyamka, xeerarka, iyo hab-dhaqannada taageeraya xaqa ilmo kasta oo yar iyo qoyskiisa, iyada oo aan loo eegin awooddooda, si ay uga qaybgalaan hawlo kala duwan iyo xaalado ahaan xubno buuxa oo ka tirsan qoysaska, bulshooyinka, iyo bulshada weyn. Natiijooyinka la rabo in laga helo waayo-aragnimada loo dhan yahay ee carruurta naafada ah iyo kuwa aan naafada ahayn iyo qoysaskooda waxaa ka mid ah dareenka ka mid noqoshada iyo xubinnimada, cilaaqaadka bulshada ee togan iyo saaxiibtinimada, iyo korriinka iyo waxbarashada si ay u gaaraan awooddooda oo buuxda. Astaamaha qeexaya isdhexgalka ee loo isticmaali karo in lagu ogaado barnaamijyada iyo adeegyada carruurnimada hore ee tayada sare leh ayaa ah helitaanka, ka qaybgalka, iyo taageerada. (DEDC/NAEYC).

Heerarka Korriinka ee Centers for Disease Control and Prevention – diiwaanka xirfadaha carruurtu gaaraan iyagoo u maraya ciyaar, waxbarasho, hadal, ficil iyo dhaqdhaqaaq.

Wax-qabadka Hore (EI) – waa nidaam taageero oo loogu talagalay in carruurta qabta naafonimada korriinka ay ku gaaraan awooddooda buuxda.

Individual Child Care Program Plan (ICCPP) – waa qorshe lagu sharxayo korriinka carruurta iyo sida xirfadlayaasha carruurnimada hore ay u fulin doonaan istiraatiijiyado iyo taageerooyin si loo daboolo baahiyaha korriinka caafimaadka qaba ee carruurta.

Minnesota Early Childhood Indicators of Progress (ECIPS) – waa aalad ay xirfadlayaasha carruurnimada hore u isticmaalaan qorsheynta manhajka, tilmaamaha iyo qiimeynta oo ku salaysan heerarka korriinka.

Barnaamij Ku Habboon Dareemayaasha – waa barnaamij xushmeeya oo tixgeliya baahiyaha dareemeed ee ilmo kasta, sida, yareynta buuqa iyo iftiinka hooseeya.

Sheekooyinka Bulshada – waa in la baro tilmaamaha bulshada, dabeecadaha la filayo, iyo sida loola tacaalo xaaladaha cusub ama isbeddellada qaab cad oo dhab ah.

Is-weydaarsiga Bulshada - waa awoodda in laga qaybgalo isdhexgalka bulshada, oo ay ku jiraan is-weydaarsiga, iyo in lala macaamilo laba qof ama in ka badan.

Hab ku salaysan awoodaha – shakhsi kasta wuxuu leeyahay kala duwanaansho ka dhigaysa mid gaar ah. Dadka qaar ayaa leh xirfado gaar ah oo laga yaabo in kuwa kale aysan awoodin inay ku biiriyaan.

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Daraasad Xaaladeed: Xaaladda Soo Ifbaxaysa

Koox kasta waxaa loo xilsaari doonaa hal dhacdo si ay u aqoonsadaan dhinacyada lala soconayo iyo baahiyaha soo ifbaxaya ee korriinka carruurta. Akhri dhacdada oo ka jawaab su'aalaha ku jira shaxanka.

Kormeerka iyo Xaaladaha Baahiyaha Soo Ifbaxaya

Dhacdada 1. Gabar 3 jir ah ayaa ku qoran fasalka xanaanada. Waxay ku dhibtoonaysaa xilliga goobaabta lagu fariisto halkaas oo ay inta badan dhulka dhabarka u jiifato, kala baxdo, ama ku fariisato carruurta kale. Marka ay dhex socoto marinka xilliyada isbeddelka (kala guurka), waxay u janjeertaa inay ka baxdo safka oo ay gidaarada ku dhacdo. Waxay ka fogaataa hawlaha la weydiiyo inay miiska fariisato oo ay wax ku sawirto qalin-midabeedka, laakiin waxay jeceshahay inay miiska la fariisato midabbada faraha, cajiinka lagu ciyaaro iyo hawl kasta oo wasakh ah. Waxay leedahay gabdho kooban oo ay doorbidayso inay la ciyaarto, si kastaba ha ahaatee, mid ka mid ah gabdhaha ayaa inta badan qaniinta ama xagta xilliga ay ciyaarayaan ama marka ay is-dhaafayaan.

Dhacdada 2. Wiil saddex jir ah oo ah ilmo keliya ah ayaa u muuqda inuu la kulmayo caqabado xagga bilaabida ciyaarta uu la yeelanayo asxaabtiisa. Wuxuu u janjeeraa inuu isku dayo inuu

galo ciyaarta isagoo duminaya dhismaha qoryaha asxaabtiisa, la wareegaya alaabta lagu ciyaaro ama si fudud "isugu dhex tuuraya" xaaladda ciyaarta. Si lama filaan ah ayuu u garaacaa, u haraatiyaa, ugana qaniinaa carruurta daryeelkataas oo keentay in carruurta kale ay isaga fogaadaan ama ay doortaan inaysan la ciyaarin isaga. Wuxuu u muuqdaa inuu iska dhegatirayo awaamiirta afka ah ee ay siiyaan macallimiintu beddelkeedana wuxuu sameeyaa waxa uu isagu doorbidayo inuu kooxda dhexdeeda ka sameeyo intii uu samayn lahaa waxa laga codsaday.

Dhacdada 3. Gabar afar jir ah ayaa dhowaan bilowday inay aaddo daryeelkalaakiin ma laha wax saaxiib ah iskuulka xitaa iskuma daydo inay saaxiibo yeelato ama la hadasho carruurta kale. Si fiican ayay guriga ula ciyaartaa walaalkeed iyo walaasheed ka yar, laakiin marka ay timaado carruurta kale, iskuma daydo inay saaxiib la noqoto.

Dhacdada 4. Wiil 9 bilood jir ah ayaa daryeelkacarruurta ku jiray muddo 3 bilood ah laakiin wuxuu weli doorbidayaa in la xambaaro mar kasta. Wuu ooyaa marka dhulka la fariisiyo. Si madax bannaan ayuu u fariisan karaa laakiin weli ma gurguuranayo. Inta badan wuu diidaa cuntada xilliyada quudinta, isagoo bushimaha isku adkeynaya si aanay qaadadu u gelin. Marka cuntadu saaran tahay saxanka kursigiisa dheer, badanaa wuu ku ciyaaraa uun.

Khayraadka:

- Waa maxay Dabeecaddu?

Waa maxay dabeecaddu?	
Muxuu ilmuhu isku dayayaa inuu ku gudbiyo dabeecaddooda?	
Maxaan samayn karaa si aan uga hortago Hab-dhaqankan?	
Waa maxay xirfadaha cusub ee aan bari karo?	

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Daraasad Xaaladeed: Hlee, oo 1 jir ah, ayaa daryeel ku helaysa guri xanaano qoys oo ay la joogaan 2 carruur ah oo kale. Waxaad aragtay inay aad u yar tahay ama aanay haba yaraatee sameynin indho-indheyn toos ah iyo inaanay u muuqan inay jeceshahay kalgacal, sida in la taabto ama la isku duubo. Waxaad go'aansatay inaad la hadasho waalidiinta si aad u aragto waxa ay kala kulmayaan guriga si aad u hesho macluumaad dheeraad ah. Kormeerka xiriirka ah iyo wada-hadallada qoyska la yeesho ayaa waalidiinta ogeysiin doona goorta ay caawimaad raadsanayaan.

Tixraac ECIPS oo raadi *Qaybta: Korriinka Bulshada iyo Shucuureed* ee Lifaaqa hoose. Ka jawaab su'aalahan soo socda:

- Gaar ahaan, eeg "Qaybta SE1-3: Is-fahamka iyo Ogaanshaha Shucuureed". Waa maxay Hab-dhaqanka aad ka filan karto Hlee da'dan?
- Waa maxay su'aalaha aad weydiin karto waalidiinta?

Lifaaqa Qaybaha ECIPS. Halkan ka raadi "Qaybta SE1-3: Is-fahamka iyo Ogaanshaha Shucuureed" Minnesota Early Childhood Indicators of Progress (ECIPS)

Lifaaqa Tooska ah: https://dcyf.mn.gov/partners-and-providers/child-care-and-early-learning/professional-development/ecips

Shaqada

Shaqada U Dambaysa: Liiska Khayraadka

Hawsha: Shaqada u dambaysa waxay ka turjumaysaa aqoontii lagu bartay kooraskan. Ka qaybgalayaashu waxay abuuri doonaan Liiska Khayraadka ee loogu talagalay carruurta baahiyaha gaarka ah qaba iyo qoysaskooda. Liiskan Khayraadku waa hal waddo oo aan ku caawino carruurta iyo qoysaska inay helaan taageerada ay u baahan yihiin si ay u koraan. Waxaad aqoonsan doontaa oo aad soo ururin doontaa khayraad iyadoo lagu darayo liis si aad ugu wacyigeliso uguna barato. Waxaad u baahan doontaa inaad bilowdo ka shaqeynta shaqada sida ugu dhakhsaha badan si aad waqtigeeda ugu dhammaystirto kooraska.

Liiska Khayraadka waxaa ku jiri doona:

- Ugu yaraan 10 khayraad, iyadoo shan ka mid ah ay yihiin khayraad maxalli ah.
- Qor magaca khayraadka.
- Sharax waxa hay'adda ama adeeggu qabato, goobtooda iyo macluumaadka xiriirka.

- Diiradda saar oo keliya khayraadka qoysaska haysta carruur da'doodu u dhexeyso Dhalasho ilaa 5 sano jir.

Macluumaadka Dhamaystirtka Koorsada

- Liiska Khayraadka waa in loo gudbiyaa tababaraha iyada oo la isticmaalayo iimayl ama waraaq maalinta u dambaysa ee fasalka u dambeeya si loo helo dhibcaha dhammaystirka kooraska ee diiwaanka waxbarashada Develop.
- Tababaraha ayaa xusi doona inaad dhammaystirtay iyo in kale. Wax buundo ah lama bixin doono.
- Shaqadii la soo gudbiyo iyadoo laga dib dhacay lama tixgelin doono.
- Dhererka: Ugu yaraan 300 eray shaqada.

Tusaalooyinka Liiska Khayraadka:

1. Polk County Social Services
   Polk County Social Services waxay bixisaa adeegyo kala duwan oo loogu talagalay carruurta iyo dadka waaweyn ee u baahan caawimaad si ay u sii joogaan guryahooda iyo bulshadooda iyagoo leh heerka ugu sarreeya ee madax-bannaanida suurtagalka ah. Adeegyadan waxaa lagu bixiyaa iyada oo loo marayo barnaamijyo kala duwan oo dhaafitaan iyo kuwa kale kuwaas oo ku kala duwan hadba dadka loo adeego iyo shuruudaha u-qalmitaanka. Polk County Social Services waxaa lagala xiriiri karaa mareegtooda Polk County Social Services ama iyada oo la wacayo 218-281-3127.

2. PACER Center
   PACER Center waxay horumarisaa fursadaha waxbarasho ayna kor u qaaddaa tayada nolosha carruurta iyo dhallinyarada naafada ah iyo qoysaskooda. Waxay bixiyaan tababarka waalidiinta & u-doodidda, xalalka farsamada caawinta iyo barnaamijyada isdhexgalka bulshada. PACER Center waxaa lagala xiriiri karaa adigoo wacaya 1-800-537-2237 ama iimayl u diraya pacer@pacer.org

Fikradaha U Dambeeya ee Kulanka 1-2

- Maxay isdhexgalku muhiim ugu tahay carruurta naafada ah iyo qoysaska?
- Waa maxay waxyaabaha aad haddaba ka samaynayso barnaamijyadaada carruurnimada hore ee taageeraya carruurta naafada ah iyo qoysaska?
- Sideed u dareemaysaa in macluumaadkani ku caawin doono adiga oo ah xirfadle carruurnimada hore?

Ilaha

Istiraatiijiyadaha lagu Taageerayo Xirfadaha Bulshada iyo Shucuureed ee Carruurta Naafada ah

Waxaa jira dhowr istiraatiijiyadood oo xirfadlayaasha carruurnimada hore ay isticmaali karaan si ay u taageeraan korriinka caafimaadka qaba ee carruurta naafada ah. Halkaan waxaa ku qoran qaar ka mid ah tusaalooyinka:

Kobcinta Xirfadaha oo Toos ah – Si joogto ah ula samee tillaabooyin fudud ilmaha. U kala jebba hawsha tillaabooyin la maareyn karo ka dibna si joogto ah u xooji. Hannaankan wuxuu u diyaariyaa ilmaha inuu guulaysto.

Tilmaamaha Muuqaalka ah – Isticmaal sawirro, sida kaararka tilmaamaha bulshada, si aad uga caawiso ilmaha fahamka iyo isgaarsiinta. Isku day inaad isticmaasho muraayado ama kaararka sawirada si aad uga caawiso carruurta inay magacaabaan shucuurtaha iyagoo eegaya tilmaamaha wejiga.

Jimicsiga Neefsashada ama Nasashada- Ku hag ilmaha barashada sida loo dejiyo jirkooda. Samee neefsasho qoto dheer ama yoga, akhrinta buug ama isticmaalka rinjiga faraha. Waxaad kaloo bari kartaa ilmaha inuu isku duubo oo muujiyo is-qaddarin.

Sheekooyinka Bulshada – Soo hel sheekooyin ka caawinaya ilmaha inuu barto shucuurtaha waaweyn sida sida saaxiib loo yeesho, loola tacaalo dareenka cadhada, jahawareerka, murugada iyo farxadda. Sheekooyinkani waxay dhiirigelin u noqon karaan carruurta maadaama ay matalayaan tillaabooyinka lagu maareeyo shucuurtaha.

Barashada Dareen-wadaagga iyo Is-weydaarsiga Bulshada– ka caawi ilmaha inuu kordhiyo is-fahamkooda ku saabsan sida kuwa kale dareemayaan adiga oo siinaya eray-bixinno kana hadlaya xaaladaha. Naxariis muuji oo u oggolow ilmaha inuu ku socdo xawligiisa.

Waqti Dheeraad ah oo Hawleed- bixi waqti dheeraad ah oo loogu talagalay hawlaha dhaqdhaqaaqa jidhka – labadaba dhaqdhaqaaqa yar iyo kan weyn - si loo tixgeliyo daalka iyo xaaladaha qaarkood, caqabadaha ogaanshaha jidhka.

Markaad dabaqdo kuwan iyo istiraatiijiyado badan oo kale, waxaad ka caawin doontaa ilmo kasta oo daryeelkaaga ku jira inuu gaaro awooddiisa buuxda.

Istiraatiijiyadaha Ilaalinta ee Lagu Hagayo Hab-dhaqanka – Ciyaarta Loo Dhan Yahay ee loogu talagalay Dhallaanka iyo Carruurta Baradka ah

Xirfadlayaasha carruurnimada hore waxay sameyn karaan isbeddello fudud si barnaamijkooda uga dhigaan mid loo dhan yahay oo u adeega dhammaan carruurta. Halkaan waxaa ku qoran qaar ka mid ah tusaalooyinka:

Hadafka Isdhexgalka:	Istiraatiijiyadaha Isdhexgalka:

Abuur Deegaan Loo Dhan Yahay	• Yaree muusigga gadaal ka baxaya si carruurta maqalkoodu culus yahay ay si sahlan ugu raacaan tilmaamaha • Beddel nashqadda qolkaaga si dhammaan carruurtu ay si fudud ugu gaaraan agabka iyo qalabka
Ku Dhaqan Fikirka Hab ku salaysan awoodaha Marka Aad La Macaamilayso Qoysaska	• Ka hadal sida waalidiintu ugu dhiirigelin karaan carruurta inay qaadaan khataro yaryar si ay u dhisaan dareenka awoodda iyo isku-kalsoonida • La shaqee waalidiinta iyo indho-indheyntooda ku salaysan ciyaarta si aad u barato ilmaha si aad uga sii wanaagsan
Qaado Hab Diiradda Saaraya Ilmaha	• U arag ilmaha inuu yahay ilmo marka hore, naafadanimaduna ay tahay marka labaad • La waafaji koritaanka togan ee korriinka waxa aad indho-indheyso inta lagu jiro maalinta
Isticmaal Is-waafajin si Aad u Fududayso Ciyaarta	• Ku hag carruurta adiga oo ka sheekaynaya waxyaabaha wanaagsan ee bulshada dhexdeeda ah oo ay samaynayaan, sida ogaanshaha dhoola cadeynta saaxiib • Abuur kalsooni adiga oo ilmaha si gaar ah ula falgala
Gaaryeelidda Ilmo Kasta oo ay ku jiraan Carruurta qaba Baahiyaha Caafimaadka	• Isticmaal aqoontaada korriinka ilmaha si aad u abuurto waayo-aragnimo taageeraysa korriinka ilmaha • Geli waqti tayo leh Kormeerka carruurta si hawlaha aad doooratay ay faa'iido ugu yeeshaan korriinka ilmaha

Istiraatiijiyadaha Ilaalinta ee Lagu Hagayo Hab-dhaqanka – Ciyaarta Loo Dhan Yahay ee loogu talagalay Dhallaanka iyo Carruurta Baradka ah

Xirfadlayaasha carruurnimada hore waxay sameyn karaan isbeddello fudud si barnaamijkooda uga dhigaan mid loo dhan yahay oo u adeega dhammaan carruurta. Halkaan waxaa ku qoran qaar ka mid ah tusaalooyinka:

Hadafka Isdhexgalka:	Istiraatiijiyadaha Isdhexgalka:
Abuur Deegaan Loo Dhan Yahay	• Yaree muusigga gadaal ka baxaya si carruurta maqalkoodu culus yahay ay si sahlan ugu raacaan tilmaamaha

	• Beddel nashqadda qolkaaga si dhammaan carruurtu ay si fudud ugu gaaraan agabka iyo qalabka
Ku Dhaqan Fikirka Hab ku salaysan awoodaha Marka Aad La Macaamilayso Qoysaska	• Ka hadal sida waalidiintu ugu dhiirigelin karaan carruurta inay qaadaan khataro yaryar si ay u dhisaan dareenka awoodda iyo isku-kalsoonida • La shaqee waalidiinta iyo indho-indheyntooda ku salaysan ciyaarta si aad u barato ilmaha si aad uga sii wanaagsan
Qaado Hab Diiradda Saaraya Ilmaha	• U arag ilmaha inuu yahay ilmo marka hore, naafadanimaduna ay tahay marka labaad • La waafaji koritaanka togan ee korriinka waxa aad indho-indheyso inta lagu jiro maalinta
Isticmaal Is-waafajin si Aad u Fududayso Ciyaarta	• Ku hag carruurta adiga oo ka sheekaynaya waxyaabaha wanaagsan ee bulshada dhexdeeda ah oo ay samaynayaan, sida ogaanshaha dhoola cadeynta saaxiib • Abuur kalsooni adiga oo ilmaha si gaar ah ula falgala
Gaaryeelidda Ilmo Kasta oo ay ku jiraan Carruurta qaba Baahiyaha Caafimaadka	• Isticmaal aqoontaada korriinka ilmaha si aad u abuurto waayo-aragnimo taageeraysa korriinka ilmaha • Geli waqti tayo leh Kormeerka carruurta si hawlaha aad dooratay ay faa'iido ugu yeeshaan korriinka ilmaha

Fahamka Hab-dhaqanka Caadiga ah iyo Goorta La Raadsanayo Caawimaad/Ootiisam

Laga bilaabo dhalashada, carruurtu waxay ku koraan korriinka jidhka, korriinka bulshada iyo shucuureed, korriinka garashada, iyo korriinka luqadda. Doorkeennu haddaan nahay xirfadlayaasha carruurnimada hore waa inaan bixinno fursado aan ku taageerno korriinka ugu wanaagsan ee ilmo kasta dhinac kasta oo ka mid ah meelahan.

In kasta oo carruurta intooda badani ay ku koraan waddo isku mid ah oo ay gaaraan heerarka korriinka, haddana waa inaan sidoo kale ka warqabnaa carruurta aan sidaas ahayn. Marka ilmuhu aanu gaarayn heerarkan, waxay u baahan karaan in la kordhiyo lala socoshada, gudbinta baaritaanka ama qiimeyn dheeraad ah.

Waa muhiim in aad gaartaan [Heerarka Korriinka ee CDC] meel dhow si aad si joogto ah ula socotid una qiimeysid baahiyaha soo ifbaxaya ee carruurta shakhsiga ah. Marka aan ogaano korriinka caadiga ah, waxaan si fiican u diyaargaroweynaa inaan ogaanno astaamaha muujinaya in ilmuhu u baahan yahay taageero dheeraad ah. Qaar ka mid ah talooyinka dheeraadka ah waxaa ka mid ah in ilmaha la kormeero

waqtiyo iyo xaalado kala duwan, in la raadiyo qaababka Hab-dhaqanka, iyo in la ogaado horumarka muddo ka dib. Xasuuso inay jiraan waxyaabo kale oo gacan ka geysan kara hab-dhaqanka ilmaha sida caafimaadka, nafaqada iyo hurdada.

Tusaale ahaan, waxaad arki kartaa astaamahan ilmo baradho ah oo laga yaabo inuu u baahan yahay taageero dheeraad ah:

- Hagid joogto ah ayaa la bixiyaa laakiin dabeecadaha gardarrada ah ayaa sii socda
- Dhibaato xaga saaxiibo yeelashada ah
- Xirfadaha is-caawinta ayaa hoos u dhaca xagga musqusha, hadalka iyo hurdada

Astaamaha kale waxaa ku jiri kara nacayb xagga dareemayaasha ah, indho-indheyn aad u yar ama aan jirin, ilmaha oo aan ka jawaabayn magaciisa, dabeecadaha dhaqdhaqaaqa oo aan caadi ahayn ama qorsheynta dhaqdhaqaaqa iyo muujinta qallafsanaan ama ku dheganaansho hawlo gaar ah.

Khayraad kale oo aad u baahan tahay inaad barato waa Minnesota Early Childhood Indicators of Progress ama ECIPS. Dukumentigan wuxuu kaa sii caawin doonaa fahamka sida carruurta yaryari wax u bartaan. Aan eegno ilmo shakhsi ah oo aan ku tababarano isticmaalka ECIPS.

- Hlee, oo 1 jir ah, ayaa daryeel ku helaysa guri xanaano qoys oo ay la joogaan 2 carruur ah oo kale.
- Tixraac ECIPS oo raadi *Qaybta: Korriinka Bulshada iyo Shucuureed.* Waxaad ka heli doontaa korriinka la filayo oo ku qoran tiir kasta. Waxaad sidoo kale ogaan doontaa inuu jiro korriin isku xiran laga bilaabo Dhalasho ilaa Daryeelka(Kindergarten).
- Gaar ahaan, eeg *Qaybta SE1-3: Is-fahamka iyo Ogaanshaha Shucuureed.* Maxaad ka filan kartaa Hlee da'dan? ECIPS waxay sheegaysaa in Hlee ay tahay inay ogaato sida loo daboolo baahiyahooda oohin, indho-indheyn toos ah iyo/ama inay meel kale eegto, tusaale ahaan. Sidoo kale waa inay taageero ka raadisaa dadka waaweyn ee lagu kalsoon yahay ayna isku daydaa waxyaabo cusub oo tijaabinaya awooddeeda.
- Waxaad aragtay inay aad u yar tahay ama aanay haba yaraatee sameynin indho-indheyn toos ah iyo inaanay u muuqan inay jeceshahay kalgacal, sida in la taabto ama la isku duubo. Waxaad go'aansatay inaad la hadasho waalidiinta si aad u aragto waxa ay kala kulmayaan guriga si aad u hesho macluumaad dheeraad ah. Kormeerka xiriirka ah iyo wada-hadallada qoyska la yeesho ayaa waalidiinta ogeysiin doona goorta ay caawimaad raadsanayaan.

Waxaan ognahay inay jiraan waxyaabo badan oo saameeya sida ilmuhu u koro. Doorkeennu waa inaan isticmaalno Liisaska Hubinta Heerarka Korriinka iyo Minnesota Early Childhood Indicators of Progress si aan si fiican ugu fahamno haddii ilmuhu si caadi ah u korayo.

Fahamka Hab-dhaqanka iyo Saamaynta ay ku leedahay Korriinka/ADHD

Carruurtu waxay Hab-dhaqanka u isticmaalaan waddo ay ku gudbiyaan baahiyahooda. Tani kama duwana carruurta naafada ah kuwaas oo iyaguna is-muujiya si ay u daboolaan baahiyahooda. Si kastaba ha ahaatee, mararka qaarkood Hab-dhaqankan waxaa lagala kulmaa jawaab celin taban. Carruurta

qabta ADHD waxay ku dhibtoon karaan iskuulka, dhibaatooyin kala kulmi karaan cilaaqaadka, waxayna dareemi karaan isku-kalsooni hoose iyo welwel.

Waxaan u baahan nahay inaan kor u qaadno carruurta naafada ah adiga oo fahamna dabeecaddooda kana caawinayna in lagu hago istiraatiijiyado gaar ah. Doorkeennu waa inaan noqono baarayaasha carruurnimada hore ee fuliya saddexda tillaabo ee: Barashada naafonimooyinka kala duwan, fulinta indho-indheyn joogto ah iyo qorsheynta taageerooyinka carruurnimada hore. Saddexdan tillaabo waxay ka caawiyaan ilmaha inuu dareemo inuu meesha ka tirsan yahay oo si buuxda loogu daro barnaamijka carruurnimada hore.

Talaabada 1: Qeexitaannada Noocyada Hoose ee ADHD

Tusaale ahaan, ilmaha qaba Ciladda feejignaan la'aanta/firfircoonida xad-dhaafka ah ama ADHD wuxuu qabaa xanuun raaga, sidaas darteedna wuxuu la kulmi doonaa caqabado joogto ah. Waxaa jira sadex kooxood oo hoose oo ADHD ah:

- Waa midda koowaad waa Inattentive ADHD (ADHD oo aan diiradda la saarin) halkaas oo ilmuhu muujinayo uun feejignaan la'aan.
- Nooca labaad waa Hyperactive/Impulsive ADHD (ADHD dhaqdhaqaaq xad-dhaaf ah/ficil-kadhac). Ilmaha la kulma noocan ayaa noqon doona mid degdeg badan oo dhaqdhaqaaq xad-dhaaf ah leh, laakiin maaha mid aan feejignaan lahayn.
- Ugu dambeyntii, nooca saddexaad ee ADHD waa mid Isku-dhafan waana midda ugu badan. Carruurtan waxay leeyihiin dhammaan saddexda astaamood ee feejignaan la'aanta, dhaqdhaqaaq xad-dhaaf ah iyo ficil-kadhaca.

Talaabada 2: Kormeerka Joogtada ah ee Dabeecadaha ADHD ee Aad Filan Karto

Carruurta qabta Inattentive ADHD waxay ku dhibtoon karaan raacida awaamiirta, waxay u baahan yihiin xusuusinno badan waxayna u muuqdaan kuwo aan wax dhegeysanayn. Nooca labaad, carruurta qabta Hyperactive/Impulsive ADHD ayaa laga yaabaa inay sameeyaan khaladaad badan ama is-dhaqaajiyaan ama aan awoodin inay si deggan u fariistaan. Saddexaad, ilmaha qaba Isku-dhafka ADHD ayaa laga yaabaa inuu muujiyo dabeecado ficil-kadhac ah sida inuu dadka dhexgalo, si degdeg ah u hadlo oo sameeyo waxyaabo aan la ka fiirsan.

Talaabada 3: Taageerooyinka Carruurnimada Hore ee loogu talagalay carruurta qabta ADHD:

Carruurta qabta ADHD waxay ka jawaabaan dhaqamo badan oo carruurnimada hore ee caadiga ah. Tusaale ahaan, samaynta iyo dhejinta Jadwalka Maalinlaha ah waxay bixisaa nidaamka ay carruur badan oo qabta ADHD u baahan yihiin. Hubi inaad ku darto sawirro si aad uga caawiso carruurta fahamka waxa ku xiga maalintooda. Istiraatiijiyad kale waa in diiradda la saaro in ilmaha la baro hal shay markiiba. Tani waxay caawin doontaa ilmaha qaba ADHD ee dhibaato ku qaba xusuusta ama abaabulka waxyaabaha. Ugu dambeyntii, isticmaal liisaska hubinta ama shaxda abaalmarinta si aad u caawiso carruurta laga yaabo inay lumiyaan dhiirigelinta si ay u helaan xirfado cusub. Khibradahan guusha ah ayaa wax ku biirin doona isku-kalsoonida caafimaadka qabta ee ilmaha.

Guudmarka Kulanka 3-4

Qaab-dhismeedka Aqoonta iyo Kartida (Knowledge and Competency Framework, KCF) ee Minnesota ee qeybaha Mowduuca Xirfadlayaasha Dhallaanka, Aagga Maadada Isku Xirka Horumarinta Carruurta (Child Development Associate, CDA)

Knowledge and Competency Framework for Early Childhood Professionals ee Minnesota iyo Qaybaha Maadada Child Development Associate (CDA) ayaa halkan lagu taxay si ay uga caawiyaan ka-qaybgalayaasha inay fahmaan xirfadaha, macluumaadka, iyo qaybaha maadada ee tababarku ka hadlayo.

- Aagga Mawduuca KCF: IV. Baaritaan, Qiimeyn iyo Gaaryeelid
- Aagga Maadada CDA: VIII. Mabaadii'da korriinka iyo waxbarashada carruurta

Sharaxaada Kooraska

Xaaladaha naafonimada kala duwan iyo baahiyaha gaarka ah ayaa sii kordhaya waxaana bixiyeyaasha daryeelkacarruurta intooda badan ay heli doonaan fursad ay ku daryeelaan carruurta baahiyaha gaarka ah qaba. Kooraskani wuxuu eegi doonaa qaar ka mid ah astaamaha muujinaya welwelka korriinka oo ay ku jiraan dabeecadaha adag iyo qaar ka mid ah cudur-sheegista ugu badan ee la arko. Koorasku wuxuu sidoo kale dib u eegi doonaa nidaamka gudbinta ee baaritaanka iyo khayraadka wax-qabadka hore (EI).

Ujeedooyinka Waxbarashada

Inta tababarkan socdo, ka qaybgalayaashu waxay:

4. Aqoonsan doona baahiyaha gaarka ah iyo baahiyaha caafimaad ee gaarka ah ee ugu badan iyo saamaynta ay ku leeyihiin korriinka.
5. Aqoonsan doonaa goorta iyo halka loo gudbiyo si loogu sameeyo baaritaan iyo/ama qiimeyn.
6. Qori doonaan khayraadka iyo adeegyada loogu talagalay carruurta baahiyaha gaarka ah qaba oo ay ku jiraan shuruudaha u-qalmitaanka iyo sida loo taageero qoysaska inay helaan adeegyadan.

Dulmarka Kulanka 3aad

Qaybta	Waqtiga Qaybta	Fikradaha Muhiimka Ah	Xeeladaha Waxbarida	Ujeedada Waxbarashada oo la gaaray
A	45 daqiiqo	Soodhaweyn iyo Dib u eegis	Koox Yar Dood/Dib u eegis	1-3

Qaybta	Waqtiga Qaybta	Fikradaha Muhiimka Ah	Xeeladaha Waxbarida	Ujeedada Waxbarashada oo la gaaray
B	45 daqiiqo	Aqoonsan doona baahiyaha gaarka ah iyo baahiyaha caafimaad ee gaarka ah ee ugu badan iyo saamaynta ay ku leeyihiin korriinka	Dooda Kooxda Ballaaran	4
C	30 daqiiqo	Sharax sida loo sameeyo deegaan loo dhan yahay oo ku habboon dareemayaasha	Lammaanin iyo Wax wadaagis Dooda Kooxda Ballaaran	4
	Wadarta Guud ee Wakhtiga: 2 saacadood			

Dulmarka Kulanka 3aad

Qaybta	Waqtiga Qaybta	Fikradaha Muhiimka Ah	Xeeladaha Waxbarida	Waxbarasho Ujeeddooyinka
A	30 daqiiqo	Aqoonsan doonaa goorta iyo halka loo gudbiyo si loogu sameeyo baaritaan iyo/ama qiimeyn	Hawsha Koox Yar Dooda Kooxda Ballaaran Muuqaalka	2

Qaybta	Waqtiga Qaybta	Fikradaha Muhiimka Ah	Xeeladaha Waxbarida	Waxbarasho Ujeeddooyinka
B	30 daqiiqo	Sharax sida loola shaqeeyo waalidiinta iyo sida loo caawiyo carruurta si ay u dareemaan inay ka mid yihiin	Lammaanin iyo Wax wadaagis Dooda Kooxda Ballaaran Muuqaalka Milicsiga shakhsi ahaaneed	2
C	30 daqiiqo	Qori doonaan khayraadka iyo adeegyada loogu talagalay carruurta baahiyaha gaarka ah qaba oo ay ku jiraan shuruudaha u-qalmitaanka iyo sida loo taageero qoysaska inay helaan khayraadkan	Dooda Kooxda Ballaaran Shaqada U Dambaysa	3
D	15 daqiiqo	Sharax sida looga hortago xadgudubka loo geysto carruurta baahiyaha gaarka ah qaba 5-ta Arrimood ee Ilaalinta	Lammaanin iyo Wax wadaagis Dooda Kooxda Ballaaran Milicsiga shakhsi ahaaneed	3
E	15 daqiiqo	Dib u Eegista/Xidhitaanka Ujeeddooyinka		
	Wadarta Guud ee Wakhtiga: 2 saacadood			

Mawduucyada la muujinayo

Eray-bixinta, Baahiyaha Gaarka ah, Deegaan Loo Dhan Yahay oo Ku habboon dareemayaasha, Baaritaanka, Waalidiinta oo ah Saaxiibo, Ka hortagga Xadgudubka, Khayraadka.

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Liiska Eray-bixinta

Hordhaca Caruurta Baahiyaha Gaarka ah qaba

Americans with Disabilities Act (ADA) - ADA waxay keentay in carruurta naafada ah ay helaan waxbarasho iyo adeegyo la xiriira helitaanka waxbarashada.

Neef (Asthma) - Neeftu waa xaalad ay dhuumaha hawada ee sambabada cidhiidhi noqdaan ama si buuxda u xirmaan. Marka ay dhuumaha hawadu xirmaan, waxay u baahan tahay dadaal dheeraad ah si hawada loogu qasbo inay marto si ay neefsashadu u adkaato.

Cilada feejignaan-la'aanta/firfircoonida xad-dhaafka ah ama ADHD – Carruurta qabta ADHD waxay qabaan xanuun raaga, sidaas darteedna carruurtu waxay la kulmi karaan caqabado joogto ah oo ay ku jiraan inaysan waxba diiradda saari karin, ficil-kadhac, iyo dhaqdhaqaaq xad-dhaaf ah.

Autism Spectrum Disorder (ASD) – Carruurta qabta ASD waxay ku dhibtoon karaan xirfadaha bulshada ee habboon, isgaarsiinta iyo joogteynta saaxiibtinimada.

Curyaanimada Maskaxda (Cerebral Palsy, CP) – Carruurta qabta CP waxay leeyihiin caqabado xaga xakamaynta muruqyada ah.

Xadgudubka Ilmaha - Carruurta naafada ah kama gardarro badna carruurta kale, waxay halis weyn ugu jiraan inay dhibane u noqdaan cagajuglayn, xadgudub, iyo dayac.

Kormeeritaanka Ilmaha – waxay inoo ogolaanaysaa inaan fahamno carruurta yaryar ee daryeelkeena ku jirta aanna taageerno koriinkooda shakhsiga ah.

Cilada Nacasnimada Dhalashada ah (Down Syndrome) – Caruurta qabta Down syndrome waxay qabaan naafo xagga garashada ah taas oo ka dhalatay koobi dheeraad ah oo ah koromosoomka 21 taas oo saameynaysa koriinkooda.

Baaritaanka Caruurnimada Hore – waa hanaan loo isticmaalo in lagu ogaado dhibaatooyinka caafimaad ama korriin ee iman kara ee carruurta yaryar.

Fetal Alcohol Spectrum Disorder (FASD) - Carruurta qabta FASD waxaa saameeyay aalkolo ka hor dhalashada. Waxay yeelan karaan dhibaatooyin hab-dhaqan ahaaneed, caqabado xagga barashada ah iyo dhibaatooyin jireed.

Xasaasiyadda Cuntada - Xasaasiyadda cuntada ama dareenka nugul ee cuntada ayaa sii kordhaya. Falcelinta waxaa ku jiri kara finan, calool xanuun, barar, neefsashada oo dhibta iyo carruurta qaarkood astaamahan waxay noqon karaan kuwo halis geliya noloshooda.

Xeerka Waxbarashada Dadka Naafada ah (IDEA) - IDEA waa xeer federaal ah oo xaqiijinaya in carruurta naafada ah ay xaq u leeyihiin inay helaan waxbarasho dadweyne, iyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira si loo daboolo baahiyahooda shakhsiga ah.

Dib u milicsiga

Hawsha: Ku urura kooxo yaryar si aad dib u milicsataan Kulanka A oo aad ula wadaagtaan fikradihiinna ku saabsan su'aalahan soo socda. 5-7 daqiiqo ka dib, isugu yimaada koox ballaaran oo hal wakiil oo ka socda kooxdiinna ha la wadaago saddex tusaale dooddiina:

- Sharax heerka raaxadaada ee ku aaddan ku-darista carruurta baahiyaha gaarka ah qaba ee goobtaada.
- Sidee bay aragtidaada ku aaddan isdhexgalka isu beddeshay tan iyo markii aad bilowday kooraskan?
- Sharax nooca taageerada aad u baahan lahayd si aad si guul leh barnaamijkaaga ugu darto carruurta baahiyaha gaarka ah qaba.
- Waa maxay isbeddellada deegaanka ee ay tahay inaad samayso si aad xanaano u siiso ilmo qaba baahiyo gaar ah?

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Hawsha: Koox balaaran dhexdeeda, dib u eeg labada Waraaqood ee Xaqiiqooyinka oo ka jawaab su'aalaha:

- Sideed ugu isticmaali doontaa kuwan barnaamijkaaga?
- Waa maxay macluumaadka kugu cusbaa? Maxaad samayn doontaa si aad ula socoto wararkii ugu dambeeyay?
- Sideed u aragtaa naftaada adiga oo ku daraya ilmo qaba xanuun laga helay waraaqda xaqiiqooyinka daryeelkaaga?
- Waa maxay qaar ka mid ah su'aalaha dheeraadka ah ee aad qabi karto?

Waraaqda Xaqiiqooyinka: Naafonimada Koriinka: Fahamka Baaritaanka

Naafonimada korriinka ayaa laga yaabaa inay u ekaato mid aad u kala duwan taas oo ku xiran ogaanshaha cudurka. Talaabada ugu horreysa waa in la fahmo heerarka korriinka ee caruurta aad daryeesho. Tusaale ahaan, ilmo baradho ah oo isku daya inuu jidka ku socdo wuxuu muujinayaa dabeecad ku habboon korriinka laba jirka. Si kastaba ha ahaatee, ilmaha da'da iskuulka ku jira ee sidaas sameeya wuxuu muujin karaa dabeecad la xiriirta ADHD oo ah inuu qaado khatar aan loo baahnayn.

Sidaas darteed, waxaan u baahan nahay inaan fahamno Hab-dhaqanka aan ka filan karno korriinka da' kasta inta aan indho-indheynayno carruurta.

Halkan waxaa ah liis ay ku qoran yihiin qaar ka mid ah naafonimada korriinka:

Fetal Alcohol Spectrum Disorders (FASD)

Caruurta qabta FASD waxaa saameeyay aalkolo ka hor dhalashada. Waxay yeelan karaan dhibaatooyin hab-dhaqan ahaaneed, caqabado xagga barashada ah iyo dhibaatooyin jireed. Tusaalooyinka qaarkood waxaa ka mid ah garashada ama xukunka liita, dib u dhaca xagga hadalka iyo luqadda, miisaanka dhalashada oo hooseeya iyo isku dubarid la'aanta dhaqdhaqaaqa. FASD waxay dhacdaa marka aalkoladu marto dhiigga ayna gasho xudunta ilmaha. FASD waa naafo xagga garashada ah. Astaamaha iyo Calaamadaha Dheeraadka ah: https://www.cdc.gov/fasd/about/index.html

Down Syndrome

Down syndrome waxaa loo arkaa naafo xagga garashada ah. Ilmaha qaba Down Syndrome wuxuu ku dhashay koobi dheeraad ah oo ah koromosoomka 21 taas oo saameynaysa korriinkooda. Caruurta qabta Down Syndrome waxaa laga yaabaa inay yeeshaan carrab afka ka soo baxaya, weji siman, dhego yaryar, gacmo yaryar iyo dhibaatooyin caafimaad, sida maqal la'aan. Sababta Down Syndrome lama garanayo. Astaamaha iyo Calaamadaha Dheeraadka ah: https://www.cdc.gov/birth-defects/about/down-syndrome.html

Cilada feejignaan-la’aanta/firfircoonida xad-dhaafka ah (ADHD)

Cilada feejignaan-la’aanta/firfircoonida xad-dhaafka ah (ADHD) waa mid ka mid ah xanuunada ugu badan ee carruurnimada. Caruurta qabta ADHD way is-dhaqaajin karaan, aad u hadli karaan ama la kulmi karaan dhibaato xagga saaxiibtinimada ah, tusaale ahaan. Caruurta qabta ADHD waxay u baahan yihiin inay bartaan sidii ay u maareyn lahaayeen hab-dhaqankan ilaa waqtigooda qaan-gaarnimada. Waxaa jira arrimo badan oo sababi kara ADHD, sida hidde-sideyaasha iyo khataraha deegaanka. Astaamaha iyo Calaamadaha Dheeraadka ah: https://www.cdc.gov/adhd/signs-symptoms/index.html

Cerebral Palsy (CP)

Ilmaha qaba cerebral palsy waxay leeyihiin caqabado xagga xakamaynta muruqyada ah. Waxay yeelan doonaan caqabado xagga dhaqdhaqaaqa ah iyo qaab-dhismeedka jidhka ah. Sidaas darteed, ilmaha qaba cerebral palsy ayaa mararka qaarkood isticmaali kara qalab gaar ah si uu u socdo. Cerebral palsy wuxuu ka dhashaa korriin maskaxeed oo aan caadi ahayn ama dhaawac gaara maskaxda koraysa taas oo saameysa xakamaynta muruqyada. Astaamaha iyo Calaamadaha Dheeraadka ah: https://www.cdc.gov/cerebral-palsy/about/index.html

Autism Spectrum Disorder (ASD)

Caruurta qabta autism spectrum disorder way ku kala duwanaan karaan heerka ay saameysay. Tusaale ahaan, carruurta qaar ee qaba ASD ma hadli karaan halka kuwa kalena ay si fudud u hadlaan. Caruurta qabta ASD waxay ku dhibtoon karaan xirfadaha bulshada ee habboon, isgaarsiinta iyo joogteynta

saaxiibtinimada. Waxaa laga yaabaa inaanay muujin tilmaamaha wejiga ama aanay ilaalin Kormeerka tooska ah. ASD waxay ka dhalataa kala duwanaanshaha maskaxda ilmaha. Astaamaha iyo Calaamadaha Dheeraadka ah: https://www.cdc.gov/autism/signs-symptoms/index.html

Waraaqda Xaqiiqooyinka: Baahiyaha Caafimaadka ee Gaarka ah

Waxaa jira baahiyo caafimaad oo gaar ah oo inta badan lagu arko goobaha daryeelka iyo waxbarashada carruurnimada hore. Waxaa jira arrimo badan oo saameyn kara korriinka ilmaha oo ay ku jiraan dhalashada waqtigeeda ka hor, nuqsaan dhalasho, cudurro daba-dheer, iwm. Waalidiinta weydii taariikhda carruurta xilliga diiwaangelinta. Raadi saamaynta suurtagalka ah ee ay ku yeelan karto korriinka ilmaha oo si dhaw ula soco.

Halkan waxaa ah tusaalooyin cudurro daba-dheer oo inta badan lagu arko carruurta yaryar:

Neef - Neeftu waa xaalad ay dhuumaha hawada ee sambabada cidhiidhi noqdaan ama si buuxda u xirmaan. Marka ay dhuumaha hawadu xirmaan, waxay u baahan tahay dadaal dheeraad ah si hawada loogu qasbo inay marto si ay neefsashadu u adkaato. Cidhiidhigan sambabada waa laga laaban karaa, ha ahaato iskiis ama daawo ahaan. Bixiyeyaasha daryeelku waa inay diyaar u ahaadaan inay taageeraan carruurta daryeelkooda ku jirta ee qabta neefta.

Xasaasiyadda Cuntada - Xasaasiyadda cuntada ama dareenka nugul ee cuntada ayaa sii kordhaya. Falcelinta waxaa ku jiri kara finan, calool xanuun, barar, neefsashada oo dhibta iyo carruurta qaarkood astaamahan waxay noqon karaan kuwo halis geliya noloshooda.

Haddii ilmuhu qabo xasaasiyadaha cuntada, sonkorowga, neefta ama xaalad caafimaad oo weyn uu ku jiro barnaamijka, waxaa qasab ah in la helo kuwa soo socda:

- Qorshaha Caafimaadka
- Qorshaha Xaaladaha Degdegga ah
- Bixiyeyaasha tababarka

Child Care Aware ee Minnesota waxay haysaa khayraad lagu taageero. Tusaale ahaan, guji halkan Qorshaha Xaaladaha Degdegga ah iyo Khayraadka Barnaamijyada Daryeelka Caruurta

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Dhacdada: Ka fikir siyaabaha aad u qorsheyn karto deegaankaaga carruurnimada hore si carruurta baahiyaha gaarka ah qaba ay u guuleystaan. Aqoonso dhinacyada barnaamijkaaga ee taageeraya qayb kasta oo ka mid ah deegaan ku habboon dareemayaasha oo sharax sida ay u daboosho baahidaas. Haddii aanad tusaalooyin u hayn dhinac, qor waxa aad samayn doonto mustaqbalka. Dhinacyada waxaa ka mid ah Jadwalada joogtada ah, Dhaqdhaqaaqa, Dookhyada, Waayo-aragnimooyinka kala duwan iyo Macluumaadka dareemaha. Ku dar Shaxanka.

Dhacdada: Abuur deegaan waxbarasho oo loo dhan yahay

Deegaanka Waxbarashada Loo Dhan Yahay waxaa ka mid ah:	Tusaalooyin:
Jadwal Joogto ah	
Dhaqdhaqaaq	
Dookhyada	
Waayo-aragnimooyin kala duwan	
Macluumaadka Dareemaha	

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Dhammaystir weedhahan:

- Caruurta baahiyaha gaarka ah qaba waxaa laga yaabaa inay. . .

- Qoysaska ay ku jiraan carruurta baahiyaha gaarka ah qaba ayaa laga yaabaa inay u baahdaan. . .
- Anigoo ah xirfadle carruurnimada hore, fariinta aan doonayo inaan u diro waalidiinta iyo carruurta baahiyaha gaarka ah qaba waa. . .

Dhaqan-gelinta Dhabta ah

Dib u eeg khayraadka hoose oo aad laba-laba uga jawaabtaan su'aalahan soo socda:

- Waa maxay noocyada waxyaabaha aad u malaynayso inay u baahan yihiin ama ay ka walaacsan yihiin waalidiinta carruurta baahiyaha gaarka ah qaba goobaha carruurnimada hore?
- Sidee bay baahiyaha ama walaacyada waalidiintu uga duwan yihiin waalidiinta carruurta koritaankoodu caadiga yahay? Had iyo jeer ma kala duwan yihiin? Sabab? Ama maxay u kala duwanaan waayeen?

Khayraadka:

- Ka Hortagga Xadgudubka loo Geysto Carruurta Naafada ah Iyada oo loo marayo Arrimaha Ilaalinta
- Help Me Grow: Macluumaadka ku saabsan Baaritaanka Carruurnimada Hore

Caruurta naafada ah waxay la kulmaan xadgudub heerar ka sarreeya marka loo eego dadweynaha guud. Gaar ahaan, caruurta naafada ah waxay halis weyn ugu jiraan in la caga-jugleeyo, la xumeeyo, lana dayaco. Haddaan nahay xirfadlayaasha carruurnimada hore, waxaan leenahay door ah inaan ku ilaalino dhammaan carruurta ammaan deegaankeenna.

1. Adkaysiga Waalidka - sida waalidiintu u wajahaan waqtiyada culeyska iyo caqabadaha.
2. Xiriirka Bulshada - qoyska, deriska iyo dadka kale ee ku hareeraysan ee taageera.
3. Taageerada Dhabta ah xilliyada Baahida - khayraadka ka caawiya qoysaska inay ka gudbaan xaaladaha walwalka leh.
4. Aqoonta Waalidnimo iyo Koriinka Ilmaha - fahamka korriinka iyo sida ay u taageeri karaan ilmahooda si uu u gaaro awoodiisa buuxda.
5. Awoodda bulshada iyo shucuureed ee carruurta - ka caawinta ilmaha inuu garto dareenkiisa iyo midka dadka kale iyo inuu horumariyo xirfadaha la qabsiga.

Waxaa jira siyaabo badan oo xirfadlayaasha caruurnimada hore ay gacan uga geysan karaan taageerida iyo xoojinta arrimaha ilaalinta qoysaska ee barnaamijka carruurnimada hore iyagoo dhisaya bulsho:

- Barnaamijkeenna caruurnimada hore wuxuu noqon karaa xarun kulmis u ah qoysaska, sida, “Habeenka Akhrinta ee aamusan” oo leh jawi buuq yar iyo iftiin hooseeya kaas oo lagu lammaaniyay sheeko dejinaysa oo kor loo akhriyo.

- Wac waalidiinta oo u oggolow inay codkaaga ka dareemaan inta aad ku faraxsan tahay ilmahooda. Bixi tusaalooyin gaar ah oo ku saabsan waxyaalihii uu ilmahoodu si wanaagsan u sameeyay maalintaas kuwaas oo ilmaha – iyo adigaba – farxad idiin keenay!
- La wadaag istiraatiijiyadaha aad isticmaasho si aad u caawiso ilmahooda maalintii. Weydii fikrado ku saabsan waxa uga shaqeeya guriga. Tusaale ahaan, u sheeg sida aad u isticmaasho tilmaamaha muuqaalka ah si aad uga caawiso ilmahooda inuu ogaado waxa xiga ee dhacaya maalintii.

Sida carruurta yaryar oo kale, mar walba waan koraynaa oo waxaan baranaynaa waxyaabo. Markaan fiiro gaar ah u yeelano arrimaha ilaalinta iyo waxa carruurta iyo qoysasku u baahan yihiin, waxaan qaadan karnaa go'aanno taageera oo xushmeeya.

Dib u milicsiyada

- Hawsha: Sharax 3 waxyaabood oo muhiim ah oo aad baratay, 2 fikradood oo aad ka hirgelin doonto barnaamijkaaga iyo 1 fal oo aad isla markiiba qaadi doonto. Jawaabahaaga ku qor shaxanka hoose:

3	2	1

- Hawsha: Sharax 3 waxyaabood oo muhiim ah oo aad baratay, 2 fikradood oo aad ka hirgelin doonto barnaamijkaaga iyo 1 fal oo aad isla markiiba qaadi doonto. Jawaabahaaga ku qor shaxanka hoose:

3	2	1

Shaqada U Dambaysa

- Fiiri Shaqada U Dambaysa Kulanka A wixii macluumaad dheeraad ah.

Fikradaha U Dambeeya ee Kulanada 3-4

- Sideed uga dhaqangelin kartaa qaar ka mid ah waxyaabihii aad baratay barnaamijkaaga hadda? Mudo bil gudaheed ah?

- Imisa hab oo kala duwan ayaad qoysaska ula socodsiin kartaa khayraadka ballaaran ee la heli karo ee loogu talagalay carruurta naafada ah?
- Waa maxay waxa ugu fiican ee aad ka baratay kooraskan si aad waxbarasho hore oo tayo sare leh u siiso carruurta naafada ah iyo qoysaskooda?

Ilaha

Kormeerka Koriinka Ilmaha

Ujeedada: Ujeedada Kormeerka ayaa ah in la fahmo carruurta yaryar ee daryeelkaaga ku jirta aanna la taageero korriinkooda shakhsiga ah ee gaarka ah. Marka la ogaado Hab-dhaqanka carruurta, waxaan si fiican u taageeri karnaa korriinkooda shakhsiga ah. Tusaale ahaan, marka aan haysano ilmo qaniinaya carruurta kale, waxaan si dhow u indho-indheyn karnaa waxa dhaca ka hor qaniinyada. Waxaan ogaan karnaa in qaniinyadu ay dhacdo ka hor waqtiga hurdada (naptime) ama xilliga ciyaarta xorta ah. Kormeerkani waxay inoo sheegi doontaa sida aan u taageerno ilmaha xilliyadaas, sida in la bixiyo waqti sheeko kooban ka hor hurdada si ilmuhu u bilaabo inuu jidhkiisa dejiyo isagoo dhegeysanaya ama in la daba-galo ilmaha inta lagu jiro ciyaarta xorta ah lana hago.

Sii Socota: Indho-indheyntu way sii socotaa inta carruurtu ciyaarayaan oo ay wax baranayaan maalinta oo dhan. Beddelkii habka shirka waalidka iyo macalinka ee sannadkii laba jeer ah, xirfadlayaasha carruurnimada hore waxay si joogto ah u qoraan qoraalada Kormeerka waxayna ku cabbiraan waxa ay arkaan heerarka korriinka. Maalmaha qaar waxaa laga yaabaa inay adagtahay in la kormeero oo la qoro qoraalada. Si kastaba ha ahaatee, dejinta goorta iyo sida Kormeerkaadu ay kaa caawin doonto ogaanshaha joogtada ah. Waxaad u baahan kartaa aalad dhijitaal ah ama loox wax lagu qoro kaas oo aad sidato dhowr subaxood iyo galab kasta usbuucii. Waxa kale oo aad samayn kartaa koox yar oo carruur ah hal usbuuc oo aad ku beddeli kartaa koox kale oo yar usbuuca xiga. Qaabdhismeedka Kormeerkani wuxuu kaa caawin doonaa inaad guul gaarto.

Ka dhig Waalidiinta Saaxiibo: Waalidiinta ama mas'uuliyiinta ilmaha waa qayb muhiim ah oo ka mid ah Kormeerka. Waalidiintu waxay ugu yaqaanaan ilmahooda si fiican waxayna ku siin karaan aragtiyo badan oo qiimo leh. Waxaad weydiin kartaa jadwalka qoyska, qaababka hurdada, waxa ilmahoodu aad u jecel yahay iyo waxa uu ugu jecel yahay, iyo su'aalaha ay qabaan ee ku saabsan korriinka. Xasuuso inaad isticmaasho heerarka korriinka si adiga iyo waalidku aad u wada barataan korriinka caadiga ah, u wadaagtaan awoodaha ilmaha uguna dooddaan dhinacyada korriinka u baahan.

Waalidka Walaacsan: Waxa jira waqtiyo uu waalid inoo iman doono isagoo ina weydiinaya haddii wax ilmahoodu samaynayo ay yihiin “caadi” da’diisa. Tani waa meesha fahamka heerarka korriinka oo lagu daray Kormeerka ilmaha ee joogtada ah ay isbeddel ku samayn doonto taageerada ilmaha iyo qoyska. Tusaale ahaan, waalidku waxa uu ogaan karaa in ilmahoodu aanu lahayn wax saaxiibo ah, uu yahay gardarrood xitaa haddii si joogto ah loo hago ama aanu xiiso u qabin wax ogaanshaha iyo sahanka. Haddaan nahay xirfadlayaasha carruurnimada hore, waxaan ognahay in dabeecadahaasi ay u baahan yihiin baaritaan dheeraad ah. Ka daawo fiidiyowgan sida loola shaqeeyo waalid walaacsan, Dhegeysiga Firfircoon: Walaacyada

Wax-qabadka Hore (EI): Kormeerka waalidiinta oo lagu daray Kormeerka carruurnimada hore ayaa wax ka tari karta taageerada ilmaha. Wax-qabadka Hore (EI) waa nidaam taageero oo loogu talagalay in carruurta qabta naafonimada korriinka ay ku gaaraan awooddooda buuxda. Sida aan ognahay, maskaxda ilmaha yari waxay u kortaa si dhakhso ah sannadaha ugu horreeya nolosha. Markaan hore u taageerno korriinka carruurta yaryar, waxaan u diyaarin karnaa korriin caafimaad qaba.

Tixgelinnada kale: Waxaa jira kala duwanaansho badan oo u dhexeeya carruurta iyo qoysaska oo saameyn kara korriinka ilmaha marka maskaxda ku hay kala duwanaanshaha dhaqanka, saboolnimada, xadgudubka iyo dayacaadda, nafaqada, hurdada, xasaasiyadaha iyo ardayda baranaysa labada luqadood.

Mareegta Help Me Grow

Macluumaadka ku saabsan Baaritaanka Carruurnimada Hore

Waa Maxay Baaritaanka Carruurnimada Hore?

Baaritaanka Carruurnimada Hore waa barnaamij lacag la'aan ah gudaha Minnesota kaas oo hubinaya sida ilmuhu u korayo una weynaanayo. Baaritaanka Carruurnimada Hore waa hanaan gaaban oo fudud kaas oo loo isticmaalo in lagu ogaado dhibaatooyinka caafimaad ama korriin ee iman kara ee carruurta yaryar. Baaritaanka carruurnimada hore wuxuu horumariyaa natiijooyinka caafimaadka iyo korriinka ee togan ee carruurta isagoo u gudbinaya fursadaha barashada hore iyo caafimaadka, caafimaadka maskaxda, ama qiimeynta caafimaadka ee loo baahan yahay.

Goorma Ayay Tahay Inaan Qorsheeyo Baaritaanka Carruurnimada Hore?

Barnaamijka Baaritaanka Carruurnimada Hore wuxuu u furan yahay carruurta marka ay gaaraan saddex sano. Waa qasab ka hor inta uusan ilmuhu bilaabin daryeelka(kindergarten) ama waa inuu dhacaa 30 maalmood gudahood laga bilaabo marka ilmuhu bilaabo daryeelkaama fasalka koowaad. In kasta oo ilmahaaga la baari karo waqti kasta ka hor xanaanada, waxaa ugu wanaagsan in la sameeyo da'da saddex ama afar jir si wax looga qabto wax kasta oo caafimaad ama korriin ah si degdeg ah.

Sideen u Qorsheeyaa Baaritaanka Carruurnimada Hore?

Degmooyinka iskuulada maxalliga ah ayaa bixiya Baaritaanka Carruurnimada Hore. Waxaad la xiriiri kartaa degmada dugsigaaga wixii macluumaad dheeraad ah marka ilmahaagu gaaro saddex sano. Si aad u hesho degmada dugsigaaga iyo goobta baaritaanka kuugu dhow, booqo Help Me Connect Dooro astaanta Korriinka Caafimaadka qaba iyo Baaritaanka ee barnaamijka Baaritaanka Carruurnimada Hore. Geli cinwaankaaga oo cinwaanka degmada baaritaanka kuugu dhow, mareegta iyo lambarka taleefanka ayaa soo bixi doona.

Ilmahaygu Ma U Baahan Yahay Baaritaanka Carruurnimada Hore?

Haa. Dhammaan carruurta Minnesota waxay u baahan yihiin Baaritaanka Carruurnimada Hore. Waxaa lagu taliyey marka la gaaro da'da saddex sano waana shardi xanaanada, waxaana ay sidoo kale gacan ka geysataa aqoonsiga dhibaatooyinka iman kara caafimaadka iyo korriinka ilmahaaga. Sidoo kale waa waqtigii ugu fiicnaa ee lagu ogaan lahaa fursadaha waxbarasho ee hore ee diyaar u ah ilmahaaga, iyo si loo hubiyo in taageerada saxda ah diyaar u tahay si ay uga caawiso ilmahaaga barashada iyo korriinka.

Waalidiinta ayaa sidoo kale isaga bixi kara, diidi kara, ama ka diidi kara si xor ah baaritaanka iyagoo qoraal u gudbinaya degmada uu ilmuhu aadi doono daryeelkasi waafaqsan Minnesota Statutes 121A.17.

Maxaa Dhacaya Inta Uu Socdo Baaritaanka Carruurnimada Hore?

Baaritaanka Carruurnimada Hore wuxuu hubinayaa caafimaadka iyo korriinka ilmahaaga. Wuxuu ka kooban yahay eegidda dhererka, miisaanka, aragga, maqalka, hadalka, horumarka bulshada iyo shucuureed iyo korriinka guud. Baaritaanku waxaa loo habeeyaa da'da ilmaha si ilmaha saddex jirka ah loo weydiiyo kaliya waxa ku habboon korriinka da'dooda.

Sideen U Diyaargaroobaa Baaritaanka Carruurnimada Hore?

Waa inaad keentaa magacyada iyo lambarrada taleefoonada ee dhakhtarka carruurta ee ilmahaaga, bixiye kasta oo kale oo daryeelkacaafimaadka ah iyo rug caafimaad/isbitaal, iyo diiwaanka tallaalka. Sidoo kale waxaad la iman kartaa qoraalo ku saabsan:

- Waxyaabaha uu ilmahaagu si fiican u sameeyo.
- Su'aalaha ku saabsan caafimaadka ilmahaaga.
- Su'aalaha ku saabsan korriinka ilmahaaga, sida waxbarashada, socodka, hadalka, iwm.
- Su'aalaha ku saabsan aragga ama maqalka ilmahaaga.

Maxaa dhacaya haddii iskuulku helo dhibaato inta uu socdo Baaritaanka Carruurnimada Hore?

Waxaa jira dhowr ikhtiyaar haddii xirfadlaha bixinaya baaritaanku helo qayb laga walaaco oo ku saabsan korriinka ilmahaaga. Waxa laga yaabaa inay u gudbiyaan ilmahaaga baaritaan caafimaad, caafimaadka maskaxda dhallaanka iyo/ama qiimeyn waxbarasho oo ay sameyso degmada iskuulkaaga maxalliga ah. Ama waxa laga yaabaa inay kula shaqeeyaan si loogu gudbiyo ilmahaaga fursadaha kale ee carruurnimada hore sida Head Start, U-diyaargarowga Iskuulka, Waxbarashada Qoyska Carruurnimada Hore, Deeqaha Waxbarasho Hore, Booqashada Guriga Qoyska, iyo khayraadka kale ee bulshada.

Macluumaadka Xiriirka Help Me Grow:

Taleefoonka: 1-866-693-4769

Iimaylka: helpmegrow@state.mn.us

Mareegta: https://helpmegrowmn.org/HMG/index.html

Ku-darista Carruurta Naafada ah iyo Baahiyaha Daryeel Caafimaad ee Gaarka ah

Barnaamijyada Carruurnimada Hore ee Loo Dhan Yahay

Carruurta baahiyaha gaarka ah qaba ayaa loogu adeegaa barnaamijyo badan oo carruurnimada hore ah. Ku-darista carruurta naafada ah ee barnaamijyada carruurnimada hore waxay abuurtaa natiijooyin badan oo wanaagsan. Barnaamijyada carruurnimada hore ee loo dhan yahay waxay ka caawiyaan carruurta inay dareemaan inay ka mid yihiin, abuuraan cilaaqaad bulsheed oo wanaagsan ayna gaaraan

awooddooda buuxda. Barnaamijyada abuuraya barnaamij carruurnimada hore oo loo dhan yahay waxay ka kooban yihiin saddex qaybood oo muhiim ah: Helitaanka, Ka-qaybgalka iyo Taageerada.

Helitaanka – Carruurtu waxay awoodaan inay ka qaybgalaan hawlo iyo deegaano kala duwan.

Ka-qaybgalka – Taageero gaar ah ayaa la bixiyaa si carruurtu ay uga qayb qaataan.

Taageerada – Nidaam taageero ayaa loo sameeyay qoysaska, carruurta, adeegyada wax-qabadka hore ee carruurnimada iyo xirfadlayaasha carruurnimada hore.

Carruurta naafada ah waxay ka faa'iidaystaan inay asxaabtooda kula wadaagaan isla goobta. Mas'uuliyaddeennu waa inaan abuurno barnaamijyo carruurnimada hore oo loo dhan yahay kuwaas oo u adeegaya dhammaan carruurta kana caawinaya inay horumaraan. Wixii macluumaad dheeraad ah ee ku saabsan waxa ka dhigaya barnaamij loo dhan yahay, halkan ka eeg: Aasaaska loogu talagalay Isdhexgalka ee Dhalasho ilaa Shan sano

IDEA iyo ADA

Waxaa jiray laba isbeddel oo waaweyn kuwaas oo keenay in waxbarashadu ay noqoto mid loo dhan yahay carruurta naafada ah. Waa Individuals with Disabilities Education Act (IDEA) iyo The Americans with Disabilities Act (ADA).

Individuals with Disabilities Education Act (IDEA): IDEA waa xeer federaal ah oo xaqiijinaya in carruurta naafada ah ay xaq u leeyihiin inay helaan waxbarasho dadweyne, iyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira si loo daboolo baahiyahooda shakhsiga ah. IDEA waxay ilaalinasay xuquuqda carruurta naafada ah in ka badan konton sano.

Americans with Disabilities Act (ADA): ADA waxay keentay in carruurta naafada ah ay helaan waxbarasho iyo adeegyo la xiriira helitaanka waxbarashada. Si kale haddii loo dhigo, wax kasta oo la siiyo ardayda iskuulada ku jirta oo ay ku jiraan barnaamijyada, faa'iidooyinka, hawlaha iyo adeegyada waa in sidoo kale la siiyo carruurta naafada ah.

Barnaamijka carruurnimada hore ee loo dhan yahay, IDEA iyo ADA waxay u muuqan karaan sidii inay u oggolaanayaan ilmaha inuu istaago oo rogo boggaga buugga, bixinta aaladaha wax lagu qoro ee cabbirkoodu weyn yahay, kudarista calaamadaha la maqlo, sida gambaleel, xilliga isbeddellada, isticmaalka kaararka sawirka si loo caawiyo carruurta inay is muujiyaan, iyo ku darida calaamadaha Braille (faraha loogu talagalay dadka aragga naafada ka ah).

ADA iyo Saamaynta ay ku leedahay Barnaamijyada DaryeelkaCarruurta

Sida laga soo xigtay ADA.gov, “ADA waxay u baahan tahay in daryeel bixiyeyaasha carruurtu aanay faquuqin dadka naafada ah iyada oo lagu salaynayo naafonimada, taas oo ah, inay siiyaan carruurta iyo waalidiinta naafada ah fursad isku mid ah oo ay kaga qaybgalaan barnaamijyada iyo adeegyada xarunta daryeelkacarruurta. Gaar ahaan:

- Xarumuhu kama saari karaan carruurta naafada ah barnaamijyada ilaa in joogitaankoodu uu *khatar toos* ah ku yahay caafimaadka ama badbaadada dadka kale ama ay u baahan yihiin *isbeddel asaasi* ah ee barnaamijka.
- Xarumuhu waa inay sameeyaan *isbadalada macquulka* ah ee xeerarkooda iyo hab-dhaqankooda si loogu daro caruurta, waalidiinta, iyo mas'uuliyiinta naafada ah barnaamijyada ilaa in sidaas la yeelaa ay ka dhigan tahay *isbeddel asaasi* ah mooyee.
- Xarumuhu waa inay bixiyaan qalab iyo adeegyo caawin ah oo habboon oo loo baahan yahay si *xiriir wax ku ool ah loola yeesho* carruurta ama dadka waaweyn ee naafada ah, marka aanay taasi ku abuurayn *culeys xad-dhaaf* ah.
- Xarumuhu waa inay guud ahaan xarumahooda ka dhigaan kuwo ay geli karaan dadka naafada ah. Dhismooyinka jira waa inay waafaqaan heerka *la heli karo* ee meesha looga saarayo carqaladaha, halka xarumaha cusub ee la dhisay iyo qayb kasta oo laga beddelay xarumaha jira ay tahay inay *si buuxda u helaan oggolaansho*." (n.d.).

NAEYC iyo DEC

The National Association for the Education of Young Children (NAEYC) iyo the Division for Early Childhood (DEC) ayaa qoray qoraal mowqif wadajir ah oo ku saabsan Early Childhood Inclusion Joint Position Statement Ujeedadu waxay ahayd in la qeexo lana dejiyo heerarka isdhexgalka carruurnimada hore. Qeexitaankooda waxaa ku jira saddexda qaybood ee muhiimka ah ee ah Helitaanka, Ka qaybgalka iyo Taageerada ee hore looga wada hadlay. Sidoo kale, waxay ku taliyaan in la isticmaalo hab-dhaqanno si loo abuuro adeegyo tayo sare leh oo dhallaanka ah. Talooyinka waxaa ka mid ah lix yool:

Dhaqanka Ugu Wanaagsan 1: Abuuritaanka rajooyin sarreeya oo laga qabo in ilmo kasta uu gaaro awoodiisa.

Dhaqanka Ugu Wanaagsan 2: Soo saarida falsafada barnaamijka ee ku saabsan isdhexgalka.

Dhaqanka Ugu Wanaagsan 3: Samaynta nidaam adeegyo iyo taageerooyin ah.

Dhaqanka Ugu Wanaagsan 4: Dib u eegista barnaamijka iyo heerarka xirfadeed.

Dhaqanka Ugu Wanaagsan 5: In la gaaro nidaam horumarin xirfadeed oo isku dhafan.

Dhaqanka Ugu Wanaagsan 6: In saameyn lagu yeesho nidaamyada isla xisaabtanka federaalka iyo gobolka.

Meel wanaagsan oo laga bilaabi karo ayaa ah in loo noqdo Dhaqamada Ku Haboon Koriinka (DAP). DAP waxay isticmaashaa habab waxbarid kuwaas oo aqoonsan in carruurtu ay dhammaantood kala duwan yihiin ayna kor u qaadaan awoodooda buuxda iyada oo la adeegsanayo hab ku salaysan awoodaha iyo hab ku salaysan ciyaarta. Xirfadlayaasha carruurnimada hore ee qaata falsafadda ah in dhammaan carruurtu ay mudan yihiin inay gaaraan awooddooda buuxda ayaa doondooni doona inay abuuraan fasal loo dhan yahay.